

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ ХУЗУРИДАГИ ОЛИЙ АТТЕСТАЦИЯ
КОМИССИЯСИ РАЁСАТИНИНГ
ҚАРОРИ

186 Докторлик диссертациялари илмий натижаларининг амалиётга жорий қилинишини баҳолаш бўйича услубий кўрсатмаларни тасдиқлаш ҳақида

*Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2015 йил
14 апрелда рўйхатдан ўтказилди, рўйхат рақами 2666*

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 24 июлдаги ПФ-4456-сон «Олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар тайёрлаш ва аттестациядан ўтказиш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида»ги Фармони ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 28 декабрдаги 365-сон «Олий ўқув юртидан кейинги таълим ҳамда олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрларни аттестациядан ўтказиш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси хузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсати **қарор қилади:**

1. Докторлик диссертациялари илмий натижаларининг амалиётга жорий қилинишини баҳолаш бўйича услубий кўрсатмалар иловага мувофиқ тасдиқлансин.

2. Мазкур қарор расмий эълон қилинган кундан эътиборан кучга киради.

Раис

А. ЮСУПОВ

Тошкент ш.,
2015 йил 20 март,
214/9-сон

Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий
аттестация комиссияси Раёсатининг
2015 йил 20 мартдаги 214/9-сон қарорига
ИЛОВА

**Докторлик диссертациялари илмий натижаларининг
амалиётга жорий қилинишини баҳолаш бўйича
УСЛУБИЙ КЎРСАТМАЛАР**

Мазкур Услубий кўрсатмалар Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 24 июлдаги ПФ-4456-сон «Олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар тайёрлаш ва аттестациядан ўтказиш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида»ги Фармони ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 28 декабрдаги 365-сон «Олий ўқув юртдан кейинги таълим ҳамда олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрларни аттестациядан ўтказиш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорига мувофиқ докторлик диссертациялари илмий натижаларининг амалиётга жорий қилинишини баҳолаш бўйича услубий кўрсатмаларни белгилайди.

1-боб. Умумий қоидалар

1. Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 28 декабрдаги 365-сон қарори билан тасдиқланган Олий ўқув юртдан кейинги таълимга қўйиладиган давлат талабларининг 15-бандига мувофиқ, илмий натижаларни амалиётга жорий этиш олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар (фан докторлари) тайёргарлигининг зарур ва етарли даражасини таъминлайдиган асосий талаблардан ҳисобланади.

2. Докторлик диссертацияси иш бажарилган ташкилотда дастлабки экспертизадан ўтказилгунга қадар унинг илмий натижалари амалиётга жорий этилган бўлиши лозим.

3. Талабгор бевосита ўзи ёки иш бажарилган ташкилотнинг кузатув хати асосида илмий натижаларни амалиётга жорий этиш учун тақдим қилишга ҳақли.

4. Иш бажарилган ташкилот илмий натижаларни амалиётга жорий этиш бўйича ишларни ташкиллаштиришда талабгорга ҳар томонлама ёрдам кўрсатиши зарур.

5. Барча турдаги ташкилотлар, шу жумладан давлат органлари, хўжалик бошқаруви органлари, корхоналар, муассасалар, жамоат бирлашмалари докторлик диссертациясининг илмий натижасини амалиётга жорий этиш объекти бўлиши мумкин.

**2-боб. Назарий аҳамиятга молик докторлик
диссертациясининг илмий натижаларини амалиётга
жорий этишнинг хусусиятлари**

6. Талабгор томонидан ишлаб чиқилган (асосланган) ёки такомиллаштирилган қуйидаги натижалардан бири назарий аҳамиятга молик докторлик диссертациясининг илмий натижаси бўлиши мумкин:

назария, фоя;

конуният (категория) ва унинг ўзига хос хусусиятлари;

методология;

методика ва усул (усуллар тизими);

илмий ҳулоса;

таҳлил қилиш ва прогнозлаштириш кўрсаткичлари (индикаторлари).

7. Назарий аҳамиятга молик докторлик диссертациясининг илмий натижаси қуйидаги шаклларнинг бири билан амалиётга жорий этилиши мумкин:

интеллектуал мулк объектига мутлақ ҳуқуқнинг эътироф этилиши — патент олинган ва у бугунги кунда долзарб бўлганда;

илмий натижанинг нуфузли, шу жумладан хорижий илмий марказ ёки олий ўқув юртлари томонидан эътироф этилиши;

илмий натижадан талабгорнинг ўзи қатнашмаган ва тугалланган грантлар бўйича илмий лойиҳада фойдаланилиши;

таълим жараёнига татбиқ этилган дарслик ёки педагогик технологиянинг мавжуд бўлиши;

иш бажарилган ташкилот ва илмий маҳсулотнинг потенциал истеъмолчиси бўлган республика давлат органи ёки хўжалик бошқаруви органининг илмий-техникавий кенгаши, бундай кенгаш бўлмаган ҳолда тегишли ташкилий тузилмаси тавсияси асосида ушбу ташкилот (орган) томонидан эътироф этилиши.

**3-боб. Амалий аҳамиятга молик докторлик
диссертациясининг илмий натижаларини амалиётга
жорий этишнинг хусусиятлари**

8. Талабгор томонидан ишлаб чиқилган (асосланган) ёки такомиллаштирилган, иқтисодиёт тармоқлари ва ижтимоий соҳанинг долзарб муаммоларининг илмий ечими бўла оладиган натижалар амалий аҳамиятга молик докторлик диссертациясининг илмий натижаси бўлиши мумкин.

9. Амалий аҳамиятга молик докторлик диссертациясининг илмий натижалари қуйидаги шаклларнинг бири билан амалиётга жорий этилиши мумкин:

интеллектуал мулк объектига мутлақ ҳуқуқнинг эътироф этилиши — патент олинган ва у бугунги кунда долзарб бўлганда;

илмий таклифдан норма ижодкорлиги фаолияти жараёнида фойдаланилиши;

илмий таклифдан техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлар лойиҳаларида фойдаланилиши;

фан ва технологияларнинг назарий-концептуал ва услубий асосларини ривожлантиришга хизмат қилувчи илмий ишланманинг мавжуд бўлиши;

муайян фанларнинг хусусиятига кўра мазкур Ушлублий кўрсатмаларнинг 10 — 27-бандларида назарда тутилган бошқа шакллар.

10. Физика-математика фанлари бўйича докторлик диссертациясининг илмий натижаси қуйидаги шаклларнинг бири билан амалиётга жорий этилган бўлиши мумкин:

техник-технологик, иқтисодий, ижтимоий ва илмий-ушлублий муаммони самарали ҳал этишда фойдаланилган илмий-техникавий ишланма, инновацион гоё ва илмий (илмий-техникавий) ечим;

ишлаб чиқаришни техник ва технологик қайта жиҳозлаш ҳамда модернизация қилиш юзасидан фойдаланилган илмий ечим.

11. Кимё фанлари бўйича докторлик диссертациясининг илмий натижаси қуйидаги шаклларнинг бири билан амалиётга жорий этилган бўлиши мумкин:

апробациядан ўтказилган ва расмийлаштирилган ишлаб чиқариш технологияси;

махаллийлаштириш дастурига киритилган маҳсулотни ишлаб чиқиш; тегишли ишланма корхонага жорий этиш.

12. Биология фанлари бўйича докторлик диссертациясининг илмий натижаси қуйидаги шаклларнинг бири билан амалиётга жорий этилган бўлиши мумкин:

апробациядан ўтказилган ва расмийлаштирилган янги биологик технология, механизм, услуб ва бошқа ишланма;

апробациядан ўтказилган ва расмийлаштирилган дори воситаси, вакцина ва диагностикаум ишлаб чиқаришнинг илмий ечими.

13. Геология-минералогия фанлари бўйича докторлик диссертациясининг илмий натижаси қуйидаги шаклларнинг бири билан амалиётга жорий этилган бўлиши мумкин:

геология, нефть-газ ва кон-металлургия соҳаларида ишлаб чиқаришга жорий этилган илмий ечим;

лойиҳа қидирув ташкилотининг ҳужжатларида фойдаланилган илмий ечим.

14. Техника фанлари бўйича докторлик диссертациясининг илмий натижаси қуйидаги шаклларнинг бири билан амалиётга жорий этилган бўлиши мумкин:

қурилма, асбоб, механизм, машина, дастур, методика, технология ва бошқа шаклда тажриба-синов жараёнидан ўтказилиб, ишлаб чиқаришга жорий этилган илмий ечим;

лойиҳа қидирув ташкилотининг ҳужжатларида фойдаланилган илмий ечим.

15. Қишлоқ хўжалиги фанлари бўйича докторлик диссертациясининг илмий натижаси қуйидаги шаклларнинг бири билан амалиётга жорий этилган бўлиши мумкин:

республика, иқтисодиёт тармоқлари ва ҳудуд даражасидаги давлат мақсадли дастурида фойдаланилган таклиф;

қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини самарали ривожлантириш, техник ва технологик қайта жиҳозлаш, модернизация қилиш, илғор технологияларни жорий этишда фойдаланилган илмий ечим.

16. Тарих фанлари бўйича докторлик диссертациясининг илмий нати-

жаси қўйидаги шаклларнинг бири билан амалиётга жорий этилган бўлиши мумкин:

республика, иқтисодиёт тармоқлари ва ҳудуд даражасидаги давлат мақсадли дастурида фойдаланилган таклиф;

ваколатли давлат органининг қарори ёки муаллифлик ҳуқуқи асосида маданий мерос объектларида фойдаланилган натижа;

бюртма асосида тайёрланиб, чоп этилган йирик илмий нашр.

17. Иқтисодиёт фанлари бўйича докторлик диссертациясининг илмий натижаси қўйидаги шаклларнинг бири билан амалиётга жорий этилган бўлиши мумкин:

республика, иқтисодиёт тармоқлари ва ҳудуд даражасидаги давлат мақсадли дастурида фойдаланилган таклиф;

вазирлик ва идора томонидан тасдиқланган прогноз;

муайян ташкилот фаолиятига татбиқ этилган ишланма.

18. Фалсафа, филология ва социология фанлари бўйича докторлик диссертациясининг илмий натижаси қўйидаги шаклларнинг бири билан амалиётга жорий этилган бўлиши мумкин:

бюртма асосида тайёрланиб, чоп этилган йирик илмий нашр;

ваколатли давлат органининг қарори ёки муаллифлик ҳуқуқи асосида маданий мерос объектларида фойдаланилган натижа.

19. География фанлари бўйича докторлик диссертациясининг илмий натижаси қўйидаги шаклларнинг бири билан амалиётга жорий этилган бўлиши мумкин:

республика, иқтисодиёт тармоқлари ва ҳудуд даражасидаги давлат мақсадли дастурида фойдаланилган таклиф;

муайян ташкилот фаолиятига татбиқ этилган ишланма.

20. Юридик фанлар бўйича докторлик диссертациясининг илмий натижаси қўйидаги шаклларнинг бири билан амалиётга жорий этилган бўлиши мумкин:

республика, иқтисодиёт тармоқлари ва ҳудуд даражасидаги давлат мақсадли дастурида фойдаланилган таклиф;

бюртма асосида тайёрланиб, чоп этилган йирик илмий нашр.

21. Педагогика фанлари бўйича докторлик диссертациясининг илмий натижаси қўйидаги шаклларнинг бири билан амалиётга жорий этилган бўлиши мумкин:

ваколатли бошқарув органи қарори асосида таълим жараёнига татбиқ этилган педагогик технология;

бюртма асосида тайёрланиб, чоп этилган йирик илмий нашр.

22. Тиббиёт фанлари бўйича докторлик диссертациясининг илмий натижаси қўйидаги шаклларнинг бири билан амалиётга жорий этилган бўлиши мумкин:

соғлиқни сақлаш амалиётига татбиқ этилган касаллик ташхиси, профилактика ва даволаш бўйича янги самарали ёндашув (усул) ва тренинг технология;

соғлиқни сақлаш амалиётига киритилган услубий тавсиянома;

клиникагача ва клиник синовлардан ўтказилган ҳамда расмийлаштирилган оригинал ва генерик доривор восита, вакцина ва диагностика;

апробациядан ўтказилиб, соғлиқни сақлаш амалиётига жорий қилинган касаллик ташхиси, профилактикаси ва даволаш бўйича илмий ечими.

23. Фармацевтика фанлари бўйича докторлик диссертациясининг илмий натижаси қуйидаги шаклларнинг бири билан амалиётга жорий этилган бўлиши мумкин:

фармацевтика корхонаси фаолиятини ҳамда дори воситаси, тиббий актлар сифат назоратининг синов усулини такомиллаштириш бўйича илмий ечим;

мавжуд дори воситасини янги технологик ва фармакологик жиҳатдан такомиллаштириш бўйича илмий ечим;

маҳаллий хомашё асосида оригинал ва генерик дори воситаси ишлаб чиқариш технологиясини яратиб, дори воситаси сифатида рўйхатдан ўтказиш.

24. Ветеринария фанлари бўйича докторлик диссертациясининг илмий натижаси қуйидаги шаклларнинг бири билан амалиётга жорий этилган бўлиши мумкин:

республика, иқтисодиёт тармоқлари ва ҳудуд даражасидаги давлат мақсадли дастурида фойдаланилган таклиф;

вазирлик ва идора томонидан тасдиқланган прогноз.

25. Санъатшунослик фанлари бўйича докторлик диссертациясининг илмий натижаси қуйидаги шаклларнинг бири билан амалиётга жорий этилган бўлиши мумкин:

республика, иқтисодиёт тармоқлари ва ҳудуд даражасидаги давлат мақсадли дастурида фойдаланилган таклиф;

ваколатли давлат органининг қарори ёки муаллифлик ҳуқуқи асосида маданий мерос объектларида фойдаланилган натижа;

буюртма асосида тайёрланиб, чоп этилган йирик илмий нашр.

26. Архитектура бўйича докторлик диссертациясининг илмий натижаси қуйидаги шаклларнинг бири билан амалиётга жорий этилган бўлиши мумкин:

республика, иқтисодиёт тармоқлари ва ҳудуд даражасидаги давлат мақсадли дастурида фойдаланилган таклиф;

ваколатли давлат органининг қарори ёки муаллифлик ҳуқуқи асосида архитектура, қурилиш ва маданий мерос объектларида фойдаланилган натижа;

буюртма асосида тайёрланиб, чоп этилган йирик илмий нашр.

27. Психология фанлари бўйича докторлик диссертациясининг илмий натижаси қуйидаги шаклларнинг бири билан амалиётга жорий этилган бўлиши мумкин:

ваколатли давлат органининг қарори асосида таълим-тарбия жараёнига татбиқ этилган психологик тренинг дастури ҳамда шахснинг психологик-физиологик хусусиятларини аниқлаштириш ва тузатишлар киритишга қаратилган ишланма;

буюртма асосида тайёрланиб, чоп этилган йирик илмий нашр.

28. Дарслик барча фан тармоқларида илмий натижани амалиётга жорий этиш шакли сифатида қабул қилинади. Талабгор томонидан эълон қилинган, бироқ амалиётга киритилмаган ишланмалар, шу жумладан докторлик

диссертацияси асосидаги монографиялар илмий натижани амалиётга жорий этиш шакли сифатида қабул қилинмайди.

4-боб. Докторлик диссертациясининг илмий натижаларини амалиётга жорий этишни расмийлаштириш

29. Докторлик диссертациясининг илмий натижалари амалиётга жорий этилганлиги ҳужжатлар билан тасдиқланиши лозим.

30. Докторлик диссертациясининг илмий натижалари амалиётга жорий этилганлигини бевосита тасдиқловчи ҳужжатлар (патент, дарслик, буюртма асосида тайёрланиб, чоп этилган йирик илмий нашр ва ҳ. к.) бўлмаган тақдирда, илмий натижаларнинг амалиётга жорий этилганлиги соҳа хусусиятини эътиборга олган ҳолда расмийлаштирилган бошқа ҳужжатлар (далолатнома, мукамал хулоса, таҳлилий маълумотнома, республика давлат органлари, хўжалик бошқаруви органлари томонидан тегишли таклиф ижобий баҳоланганлиги ва норма ижодкорлиги фаолияти жараёнида ёки техник жиҳатдан тартибга солиш соҳасидаги норматив ҳужжатлар лойиҳаларини ишлаб чиқиш жараёнида фойдаланилишини назарда тутувчи ҳужжат ва ҳ. к.) билан тасдиқланиши лозим. Мазкур ҳужжатлар илмий натижалар амалиётга жорий этилган ташкилот раҳбари томонидан тасдиқланган, зарур ҳолларда мазкур масалада тегишли республика давлат органи ёки хўжалик бошқаруви органининг фикри олинган бўлиши зарур.

31. Докторлик диссертациясининг илмий натижалари амалиётга жорий этилганлигини тасдиқловчи ҳужжатлар аниқ, асосли ва докторлик диссертацияси, унинг натижаси ва амалиётга жорий этилганлиги ҳақидаги тегишли маълумотлар тўлиқ келтирилган ҳолда расмийлаштирилиши керак.

32. Докторлик диссертациясининг илмий натижалари амалиётга жорий этилганлигини тасдиқловчи ҳужжатлар талабгорнинг аттестация ишига киритилади.

33. Назарий аҳамиятга молик докторлик диссертациясининг илмий натижаси иш бажарилган ташкилот ва илмий маҳсулотнинг потенциал истеъмолчиси бўлган манфаатдор ташкилотнинг илмий натижани эътироф этиш ҳақидаги қўшма қарори билан эътироф этилганда, улар ушбу қарорнинг асослилиги учун жавобгар бўлади.

34. Докторлик диссертациясининг илмий натижалари амалиётга жорий этилганлиги бўйича йиллик таҳлилий маълумотнома «ОАК Бюллетени» журналида чоп этиб борилади.

5-боб. Якуний қоида

35. Мазкур Услугий кўрсатмалар Ўзбекистон Республикаси Маданият ва спорт ишлари вазирлиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Халқ таълими вазирлиги, Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, Ташқи ишлар вазирлиги, Фанлар академияси, Вазирлар Маҳкама-

си ҳузуридаги Фан ва технологияларни ривожлантиришни мувофиқлаштириш қўмитаси билан келишилган.

*Маданият ва спорт
ишлари вазири в. в. б.*

Б. АХМЕДОВ

2015 йил 19 март

*Олий ва ўрта махсус
таълим вазири*

А. ВАҲАБОВ

2015 йил 19 март

Соғлиқни сақлаш вазири

А. АЛИМОВ

2015 йил 19 март

Халқ таълими вазири

У. ИНОЯТОВ

2015 йил 19 март

*Қишлоқ ва сув
хўжалиги вазири*

Ш. ТЕШАЕВ

2015 йил 19 март

Ташқи ишлар вазири

А. КАМИЛОВ

2015 йил 19 март

Фанлар академияси президенти

Ш. САЛИХОВ

2015 йил 19 март

*Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги
Фан ва технологияларни ривожлантиришни
мувофиқлаштириш қўмитаси раиси*

Ш. САЛИХОВ

2015 йил 19 март

*Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги
Фан ва технологияларни ривожлантиришни
мувофиқлаштириш қўмитаси
ижро аппарати раҳбари*

О. ПАРПИЕВ

2015 йил 19 март